

Svar på motion om etablering av skolor i
Härryda kommun

9

2021KS410

Kommunstyrelsen

Datum
2022-01-04

Diarienummer
2021KS410 008

Svar på motion om etablering av skolor i Härryda kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till beslut i kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige avslår motionen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 16 september 2021 § 152 att till kommunstyrelsen remittera en motion från Peter Arvidsson (SD) om etablering av skolor i Härryda kommun. Motionären lämnar elva yrkanden rörande bland annat att Härryda kommun ska se över processen för hur nya skolor etableras i kommunen, att etableringen av IES i Djupedalsäng stoppas, att en utredning görs av konsekvenser av att fristående skolor bedriver sin verksamhet i kommunens lokaler och att fristående skolor etableras på vissa platser i kommunen. Motionären yrkar även att de politiska partier som är representerade i fullmäktige bjuder in kommunala skolor samt de fristående skolor som önskar etablera i kommunen att presentera sin verksamhet. Motionären yrkar även att kommunen ska ställa vissa krav på fristående skolor gällande finansiering och redovisning.

Förvaltningen har utifrån de yrkanden som lämnats, tagit fram föreliggande tjänsteskrivelse för att beskriva möjligheterna att styra fristående skolors etablering till vissa platser och lokaler. Förvaltningen hänvisar i sammanhanget till *Redovisning av uppdrag om beskrivning av hur processen för etablering av skolor inom kommunen ska genomföras då kommunen eller annan aktör är huvudman*. Redovisningen behandlades av välfärdsnämnden den 15 december 2021 § 321. I redovisningen gör förvaltningen bedömningen att det inte går att ta fram en detaljerad eller entydig beskrivning av hur processen för etablering av skolor ska genomföras då det finns flertalet olika tänkbara scenarion samt kombinationer av förutsättningar.

Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att det inte är möjligt att begränsa rätten för fristående skolor att enbart bedriva sin verksamhet i kommunala lokaler eller att etablera sig på vissa platser. Vidare bedömer förvaltningen att beslut om huruvida en fristående skola får tillstånd inte är en kommunal fråga då fristående skolor ansöker om tillstånd hos

Skolinspektionen. Mot bakgrund av detta bedömer förvaltningen att en plan för att realisera och konsekvensbeskriva *yrkandena 1-10* enligt *yrkande 11* inte bör tas fram.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 4 januari 2022
- Motion från Sverigedemokraterna om etablering av skolor i Härryda kommun
- Redovisning av uppdrag om beskrivning av hur processen för etablering av skolor inom kommunen ska genomföras då kommunen eller annan aktör är huvudman.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 16 september 2021 § 152 att till kommunstyrelsen remittera en motion från Peter Arvidsson (SD) om etablering av skolor i Härryda kommun. Motionären lämnar elva yrkanden:

1. att omtag görs hur nya skolor skall etableras;
2. att arbetet med att etablera IES i Djupedalsäng stoppas; vi vet inte om det är möjligt att nybygga någonting alls på den föreslagna platsen, med hänsyn till den eventuellt kommande järnvägen och att fortsatt planering kan innebära bortkastade skattemedel;
3. att friskolor som önskar etablera sig i Härryda kommun bjuds in för att presentera sig för: företrädare för alla politiska partier representerade i kommunfullmäktige i Härryda; företrädare från administrationen insatta i skolfrågor; rektorer och personalföreträdare för kommunala skolor; även företrädare våra kommunala skolor får presentera hur de vill driva framtidens skola i Härryda – kanske kan skolföreträdare inspireras av varandra;
4. att parallellt med arbetet kommunen gör klart den stora översynen av kommunens skolbyggnader som är påbörjad; då genomgången är klar vet vi mer om status och kostnader för att fortsätta driva skolor i befintliga lokaler och/eller om vi behöver bygga nya skolbyggnader;
5. att förvaltningen gör en kalkyl, konsekvensanalys och laglighetsprövning av hur skolpengen och kostnaden per elev påverkas av att man låter friskolor driva verksamhet i kommunens lokaler;
6. att friskolor i första hand lokaliseras där effektiv kollektivtrafik är utbyggd eller på sikt kommer att byggas ut på ett sätt som inte orsakar ”flaskhalsar” i det befintliga vägnätet;
7. att friskolor företrädesvis lokaliseras centralt i tätorter, men på ett sådant sätt att boende kring lokaliseringen ej upplever störningar av de olika orsaker som kan antas vara möjliga;
8. att Härryda kommun så långt som möjligt, kräver att friskolor vid etablering ska acceptera samma öppenhet som kommunala skolor;
9. att Härryda kommun begär att friskolor vid etablering i Härryda kommun särredovisar budgeterade intäkter och utgifter kopplade till sina verksamheter i Härryda kommun;

10. att Härryda kommun begär att friskolor vid etablering i Härryda kommun finansierar själva verksamheten med eget kapital, så skattebetalare ej är med och betalar finansiella kostnader;
11. att förvaltningen får i uppdrag att utarbeta en plan och återkomma med realiserbarhets- och konsekvensbeskrivning av förslagen ovan.

Förvaltningen hänvisar i sammanhanget till Redovisning av uppdrag om beskrivning av hur processen för etablering av skolor inom kommunen ska genomföras då kommunen eller annan aktör är huvudman. Redovisningen behandlades av välfärdsnämnden den 15 december 2021 § 321. I redovisningen gör förvaltningen bedömningen att det inte går att ta fram en detaljerad eller entydig beskrivning av hur processen för etablering av skolor ska genomföras då det finns flertalet olika tänkbara scenarion samt kombinationer av förutsättningar. Förvaltningen bedömer att *yrkande 1* besvaras av denna redovisning.

Fristående huvudmän som vill starta ansöker om tillstånd hos Skolinspektionen som prövar ansökan. Det är inte Härryda kommun som fattar detta beslut, vilket besvarar *yrkande 2* i motionen.

Enligt den strategiska planen för perioden 2019-2022 anges att en övergripande politisk inriktning är att förvaltningen kontinuerligt ska pröva möjligheten att verksamhet bedrivs av annan utförare än kommunen. De aktörer som är intresserade av etablering i Härryda kommun kan bjudas in för att presentera sin verksamhet för förtroendevalda. Exempel på att detta skett är att företrädare för Internationella engelska skolan presenterade sin verksamhet för välfärdsnämnden. När det gäller den kommunala verksamheten sker kontinuerligt uppföljning inom ramen för välfärdsnämndens årsplan, verksamhetsbesök genomförs av förtroendevalda på skolorna i samband med uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet Detta besvarar *yrkande 3* i motionen.

Förvaltningens arbete med att göra en statusbedömning av de kommunala skollokaler pågår och resultatet av det arbetet kommer att resultera i vissa åtgärder. Förvaltningen ser att detta är i enlighet med intentionen i *yrkande 4*.

I det fall en fristående skola vill etablera sig i befintlig privat lokal där aktuell detaljplan medger skolverksamhet har kommunen ingen påverkansmöjlighet. Samma sak gäller om en fristående skola planerar att etablera sig i en lokal som en privat aktör ämnar bygga på privat mark med befintlig detaljplan. De fristående skolor som önskar etablera sig i kommunen kan välja att etablera sig i lokaler på privat mark. Härryda kommun kan inte sätta upp krav på var fristående skolor ska etablera sig i enlighet med *yrkande 6-7* och en utredning av hur ett sådant upplägg skulle påverka skolpengen i enlighet med *yrkande 5* bör därmed inte genomföras.

När det gäller krav på fristående skolors öppenhet, redovisning av kostnader samt finansiering är inte detta en kommunal fråga. En fristående skolas kostnader för att bedriva verksamhet är ingenting som lägeskommunen prövar. Fristående skolor erhåller bidrag för varje elev från hemkommunen.

Bidraget till fristående grundskolor, fritidshem och förskoleklasser ska beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av motsvarande slag. Kommunens budget för verksamheten det kommande året ligger till grund för bidraget. Därmed är det inte möjligt för Härryda kommun att ställa upp krav eller ta fram en plan för hur begränsningen av fristående skolors lokalisering ska realiseras i enlighet med *yrkande 8-10*.

När det gäller yrkande 11 bedömer förvaltningen att det har besvarats under svar på *yrkande 1-10*. Mot bakgrund av detta bedömer förvaltningen att en plan för att realisera och konsekvensbeskriva yrkandena enligt yrkande 11 inte bör tas fram.

Förvaltningens bedömning

Sammantaget gör förvaltningen bedömningen att det inte är möjligt att begränsa rätten för fristående skolor att enbart bedriva sin verksamhet i kommunala lokaler eller att etablera sig på vissa platser. Vidare bedömer förvaltningen att beslut om huruvida en fristående skola får tillstånd inte är en kommunal fråga då fristående skolor ansöker om tillstånd hos Skolinspektionen. Mot bakgrund av detta bedömer förvaltningen att en plan för att realisera och konsekvensbeskriva *yrkandena 1-10* enligt *yrkande 11* inte bör tas fram.

Päivi Malmsten
Sektorschef

List of Signatures

Page 1/1

Motion Etabl. skolor 2021-06-17 SD Härryda.pdf

Name	Method	Signed at
PETER ARVIDSSON	BANKID	2021-06-17 11:52 GMT+02

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

External reference: 046C9E625ADC46C48C74845596530B12

Motion

Kommunfullmäktige Härryda 2021-06-14

Etablering av skolor i Härryda kommun.

Bakgrund är bl.a nya information och analys som framkommit senaste tiden bland annat i skriften "Redovisning av uppdrag om att ta fram förslag till modell för lokalersättning för kommunal och fristående verksamhet" 2020KS 686 och "Lokalresursplan 2021-25" beslutad i Kommunstyrelsen 2020-10-22."

Sammanfattningsvis har företrädare för majoriteten föreslagit att utreda att nyetablerade friskolor i ny byggnad enligt undantagsregler skall få högre ersättning för lokaler än vi har i snitt i kommunen. Det finns således förslag om att ändra kommunens ersättningsmodell så att friskolor som etablerar sig i kommunen kan få mer ersättning än de skulle ha fått om vi behållit nuvarande regelverk.

I skriften "Redovisning av uppdrag..."

<https://www.harryda.se/download/18.1ed957041759290336a8cc4b/1605273058110/17.pdf>

kan man läsa:

"En övergång från huvudregel till undantagsregel riskerar att ge ekonomiska konsekvenser för kommunen. En ny förskola eller skola skulle kunna innebära ett överskott av lokaler." ...

..." En ersättningsmodell i enlighet med den ovan beskrivna riskerar att öka de kommunala kostnaderna."

Vidare står det i ett utdrag ur redovisningen:

Nedanstående tabell redovisar årligt lokalbidrag enligt huvudregel jämfört med beräknat maximalt lokalbidrag enligt föreslagen ersättningsmodell enligt undantagsregeln. I tabellen ingår administrationspåslag om 3 procent och momsersättning om 6 procent.

Verksamhet	Lokalbidrag 2020 enligt huvudregel	Lokalbidrag enligt ersättningsmodell	Skillnad per barn/elev och år
Förskola	23 503 kr	25 415 kr	1 912 kr
Förskoleklass	8 773 kr	12 108 kr	3 335 kr
Grundskola åk 1-9	14 353 kr	19 516 kr	5 163 kr
Fritidshem	5 087 kr	7 127 kr	2 040 kr
Fritidsklubb	826 kr	1 066 kr	240 kr

Under rubriken konsekvensbeskrivning kan man läsa:

..." Föreslagen modell kan underlätta för fristående verksamhet att etablera sig i kommunen. Samtidigt finns juridiska och ekonomiska risker förknippade med att frångå huvudregeln, både för den kommunala verksamheten och för den fristående huvudmannen som önskar etablera sig i kommunen."...

1

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
046C9E625ADC46C48C74845596530B12

...”Den politiska inriktningen är däremot tydlig i fråga om intresset av alternativa utförare. Förvaltningen har inte sett någon rättslig prövning av huruvida detta intresse kan motivera en tillämpning av undantagsregeln, när elevantalet inte utgör något behov.”

Frågan om friskolor skall etablera sig i kommunen har kommit att i alltför stor utsträckning bli en lokalfråga. Kommunen har goda upplåningsmöjligheter och gott om skollokaler, ja till och med ledig kapacitet.

Många engagerade invånare och politiker har haft synpunkter både på framtida utförare och lokalisering av nya skolor. Vi i sverigedemokraterna har tagit till oss detta och presenterar nedan ett förslag till lösning som givet det nya kunskapsläget och de åsikter som framkommit borde ha god chans att vinna bred politisk enighet och ena istället för splittra de olika läger som bildats i frågan.

Sverigedemokraterna i Härryda har en lösning som förvaltningen får i uppdrag att utreda

Sverigedemokraterna i Härryda ser principiellt och gärna att fler friskolor etablerar sig i kommunen. Men vi ser ingen anledning till att de skall bli dyrare för oss skattebetalare, och hanteringen skall ske öppet och transparent med oss invånares bästa för ögonen.

I dag är det en infekterad debatt om dels huruvida var hur och vem som skall bygga nya skolor och det förekommer anklagelser om korruption. Vi vill från agendan ta bort de delar av besluten som ger och kan ge sådana problem och i stället diskutera kärnfrågan: **Vem skall vara huvudman och ha förtroendeuppdraget för att undervisa och ge omsorg till våra barn?**

Skolaktörer med vinstintresse anger procentuell kapitalavkastning som ett viktigt mål. Om vi erbjuder friskolor att etablera sig i kommunen där kommunen står för en stor del av baskostnaderna är det bara på en mindre del av omsättningen de har möjlighet att få ett överskott. Den faktiska vinsten i kronor räknat blir betydligt lägre då omsättningen blir lägre, kostnaden för oss skattebetalare blir i och med det lägre, med mindre risk för större belopp i de vinster eller med det flertal andra metoder som står tillbuds för de fördröjda likvida uttag som har sitt ursprung i verksamhetens kommunala bidrag.

Om kommunen står för lokaler kan friskolan fokusera helt på kärnverksamheten som kan bedrivas i befintliga eller nya lokaler, beroende på hur vår lokalsituation ser ut. En viktig bonus är, förutom att vi slipper betala vinst för själva lokalen, att vi slipper ge pengar till externa fastighetsägare som ofta äger och driver själva skolbyggnaden och hyr ut till friskolan med marginal. Genom vårt yrkande blir det färre mellanhänder och lägre kostnader för oss vanliga skattebetalare.

Konceptet går att utveckla ytterligare så att även icke undervisningsrelaterade inventarier och utrustning tillhandahålls av kommunen för utföraren. Denne kan på så vis fokusera på sin kärnverksamhet och locka ytterligare kvalificerade lärare till kommunen. Tydlig gränsdragning utarbetas för vad som är undervisningsrelaterat och ingår i friskolans koncept, i samsyn med aktuell friskola.

Vi gillar konkurrens och att vi måste få in influenser utifrån för att skapa en ännu bättre skolverksamhet i kommunen. Yrkandet nedan gör om det beviljas att befintliga kommunala skolor får konkurrens på ett positivt och mer rättvist sätt och förhoppningsvis bidrar till att skapa en ännu bättre skola för våra barn i Härryda kommun.

Med anledning av detta yrkar Sverigedemokraterna:

- att omtag görs hur nya skolor skall etableras;
- att arbetet med att etablera IES i Djupedalsäng stoppas; vi vet inte om det är möjligt att nybygga någonting alls på den föreslagna platsen, med hänsyn till den eventuellt kommande järnvägen och att fortsatt planering kan innebära bortkastade skattededel;
- att friskolor som önskar etablera sig i Härryda kommun bjuds in för att presentera sig för: företrädare för alla politiska partier representerade i Kommunfullmäktige i Härryda; företrädare från administrationen insatta i skolfrågor; rektorer och personalföreträdare för kommunala skolor; även företrädare våra kommunala skolor får presentera hur de vill driva framtidens skola i Härryda – kanske kan skolföreträdare inspireras av varandra;
- att parallellt med arbetet kommunen gör klart den stora översynen av kommunens skolbyggnader som är påbörjad; då genomgången är klar vet vi mer om status och kostnader för att fortsätta driva skolor i befintliga lokaler och/eller om vi behöver bygga nya skolbyggnader;
- att förvaltningen gör en kalkyl, konsekvensanalys och laglighetsprövning av hur skolpengen och kostnaden per elev påverkas av att man låter friskolor driva verksamhet i kommunens lokaler;
- att friskolor i första hand lokaliseras där effektiv kollektivtrafik är utbyggd eller på sikt kommer att byggas ut på ett sätt som inte orsakar ”flaskhalsar” i det befintliga vägnätet;
- att friskolor företrädesvis lokaliseras centralt i tätorter, men på ett sådant sätt att boende kring lokaliseringen ej upplever störningar av de olika orsaker som kan antas vara möjliga;
- att Härryda kommun så långt som möjligt, kräver att friskolor vid etablering ska acceptera samma öppenhet som kommunala skolor;
- att Härryda kommun begär att friskolor vid etablering i Härryda kommun särredovisar budgeterade intäkter och utgifter kopplade till sina verksamheter i Härryda kommun;
- att Härryda kommun begär att friskolor vid etablering i Härryda kommun finansierar själva verksamheten med eget kapital, så skattebetalare ej är med och betalar finansiella kostnader;
- att förvaltningen får i uppdrag att utarbeta en plan och återkomma med realiserbarhets- och konsekvensbeskrivning av förslagen ovan;

För Sverigedemokraterna Härryda kommun

Digitalt signerad

Peter Arvidsson

Gruppledare Sverigedemokraterna

2021-06-17

3

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
046C9E625ADC46C48C74845596530B12

Välståndsnämnden

Datum
2021-11-22

Diarienummer
2020VFN581 610

Redovisning av uppdrag om beskrivning av hur processen för etablering av skolor inom kommunen ska genomföras där kommunen eller en annan aktör är huvudman

Förslag till beslut

Välståndsnämnden beslutar att uppdraget är fullgjort och därmed avslutat.

Sammanfattning av ärendet

Välståndsnämnden beslutade 16 december 2020 § 303 att uppdra åt förvaltningen att ta fram en beskrivning av hur processen för etablering av skolor inom kommunen ska genomföras där kommunen eller en annan aktör är huvudman.

Det finns flertalet olika möjliga scenarion samt kombinationer av förutsättningar för hur en skola kan etableras i kommunen. Tillvägagångssättet när en ny skola ska etableras skiljer sig åt beroende på om det handlar om kommunal eller fristående huvudman. Vad som också kan påverka etableringssättet är markinnehav eller detaljplan i den aktuella kommunen. Andra förutsättningar handlar om huruvida det finns en befintlig lokal som skolan i fråga ska starta upp i, om denna i så fall ägs av kommunen eller av annan aktör. Också utförandet av själva byggnationen kan ske i kommunal regi eller av privat aktör.

Kommunen har mycket stor möjlighet att påverka i en etablering av skola som ska drivas i kommunal regi. Kommunen har identifierat ett behov utifrån sin lokalresursplanering och har beslutat att bygga skolan på kommunal mark. På detta vis har både Backaskolan och Fagerhultsskolan etablerats. Vid etablering av fristående skola finns ett flertal olika tillvägagångssätt och kommunens påverkansgrad varierar mellan dem. När Fridaskolan etablerades i Mölnlycke gjordes detta i en befintliga privat lokal. Detaljplanen medgav inte att skolverksamhet fick bedrivas och kommunens möjlighet att påverka etablering låg i bygglovsförandet. I övrigt var påverkansmöjlighet begränsad för kommunen.

Förvaltningen bedömer att det inte går att ta fram en detaljerad eller entydig beskrivning av hur processen för etablering av skolor ska genomföras, då

det finns flertalet olika tänkbara scenarion samt kombinationer av förutsättningar.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 22 november 2021

Ärendet

Välståndsnämnden beslutade 16 december 2020 § 303 att uppdra åt förvaltningen att ta fram en beskrivning av hur processen för etablering av skolor inom kommunen ska genomföras där kommunen eller en annan aktör är huvudman.

Tillvägagångssättet när en ny skola ska etableras skiljer sig åt beroende på om det handlar om kommunal eller fristående huvudman. Fristående huvudmän som vill starta ansöker om tillstånd hos Skolinspektionen som prövar ansökan. Som en del av ansökningsprocessen ges lägeskommunen möjlighet att yttra sig över ansökan. Lägeskommunen ska då yttra sig över ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenserna som kan uppstå på lång sikt vid start av sökandes planerade utbildning. Det är sedan Skolinspektionen som godkänner eller avslår ansökan. Det är huvudmannen som styr över inriktningen, elevantal och årskurser för skolan i fråga. I de fall det handlar om en skola med kommunal huvudman krävs ingen tillståndsgivning från Skolinspektionen.

Ny etablering kan ske på många olika sätt. Vad som kan påverka etableringssättet är typ av huvudmannaskap, markinnehav eller detaljplan i den aktuella kommunen. Andra aspekter handlar om huruvida det finns en befintlig lokal som skolan i fråga ska starta upp i, om denna i så fall ägs av kommunen eller av annan aktör. Också utförandet av själva byggnationen kan ske i kommunal regi eller av privat aktör.

Här följer exempel på scenarion och olika förutsättningar för etablering och påverkansmöjligheter vid olika typer av etableringar av såväl kommunal skola som fristående skola. Vid fristående etableringar kan kommunen framför allt påverka genom olika typer av markjuridiska styrningar.

Etablering av kommunal skola

Kommunen har mycket stor möjlighet att påverka i en etablering av skola som ska drivas i kommunal regi. Processen börjar med att kommunen identifierar ett behov utifrån befolkningsprognos och lokalresursplanen. Därefter fattas beslut att bygga skolan. Aktuella exempel på detta är Backaskolan och Fagerhultsskolan.

Ett tänkbart etableringssätt är att kommunen etablerar en kommunal skola som byggs av privat aktör på kommunal mark. Kommunen har stor möjlighet att påverka även en sådan etablering, men det har ännu inte etablerats en skola på detta vis i kommunen.

Etablering av fristående skola

Vid etablering av fristående skola finns ett flertal olika tillvägagångssätt och kommunens påverkansgrad varierar mellan dem. När Fridaskolan etablerades i Mölnlycke gjordes detta i en befintlig privatägd lokal. Detaljplanen medgav inte att skolverksamhet fick bedrivas och kommunens möjlighet att påverka etablering låg i bygglovsförfarandet. I övrigt var påverkansmöjligheten begränsad för kommunen.

I det fall en fristående skola vill etablera sig i befintlig privat lokal där aktuell detaljplan medger skolverksamhet har kommunen ingen påverkansmöjlighet. Samma sak gäller ifall en fristående skola planerar att etablera sig i en lokal som en privat aktör ämnar bygga på privat mark med befintlig detaljplan.

Vidare kan en fristående skola etablera sig i en befintlig kommunal lokal och då kan kommunen påverka via hyresvillkor. En fristående skola kan även etablera sig på kommunal mark där privat aktör bygger och hyr ut till den fristående skolan. I det fallet har kommunen möjlighet att påverka genom detaljplanarbetet och exploateringsavtal. Men för övrigt är påverkansmöjligheten begränsad.

Vid en fristående etablering på privat mark utan detaljplan där ansökan om planbesked är gjord har kommunen stor påverkansmöjlighet då kommunen har planmonopol. Planmonopol innebär att det bara är kommunen som har befogenhet att bestämma om och när ett område ska detaljplaneläggas och det är alltid kommunen som antar detaljplanen.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att det finns flertalet olika tänkbara scenarion samt kombinationer av förutsättningar för hur en skola kan etableras i kommunen. Mot bakgrund av det bedömer förvaltningen att det inte går att ta fram en mer detaljerad beskrivning än ovan av hur processen för etablering av skolor ska genomföras.

Päivi Malmsten
Sektorschef

Paula Palmdahl
Verksamhetschef